

สรุปผลการประชุม

การประชุมระดับเจ้าหน้าที่ของกรอบความร่วมมือระหว่างสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ครั้งที่ 1/2560
ระหว่างวันที่ 27 - 28 เมษายน 2560 ณ กรุงมะนิลา ประเทศฟิลิปปินส์

1. ภูมิหลังและผู้เข้าร่วมประชุม

สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของฟิลิปปินส์ได้เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมระดับเจ้าหน้าที่ของ
กรอบความร่วมมือระหว่างสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (SEANF)
ครั้งที่ 1/2560 ระหว่างวันที่ 27 - 28 เมษายน 2560 ณ กรุงมะนิลา ประเทศฟิลิปปินส์ โดยมีกรรมการ
สิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และเจ้าหน้าที่จากประเทศสมาชิกเข้าร่วมการประชุม ได้แก่ อินโดนีเซีย (Komnas HAM)
มาเลเซีย (SUHAKAM) เมียนมา (MNHRC) สำนักงาน กสม. (NHRCT) ดิมอร์ เลสแต้ (PDHJ) และฟิลิปปินส์
(CHRP) ซึ่งทำหน้าที่ประธาน SEANF ในปี 2560 เข้าร่วม โดยการประชุมในวันแรกเป็นการประชุมภายใต้
ระเบียบวาระต่างๆ ส่วนการประชุมในวันที่ 2 เป็นการประชุมภายใต้ระเบียบวาระพิเศษเรื่อง Migration and
Human Rights

ผู้แทนจากสำนักงาน กสม. ประกอบด้วย

- นางพรรษา บุญรัตน์
ที่ปรึกษาสำนักงาน กสม.
- นายภูวดล วีระเวฬุสสัย
ผู้อำนวยการสำนักสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ
- นางสาวอณิษภัทร สิทธิดำรงค์
นักวิชาการสิทธิมนุษยชนชำนาญการ
กลุ่มงานความร่วมมือสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ 2
สำนักสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ

2. สรุปสาระสำคัญของการประชุม

วันที่ 27 เมษายน 2560

2.1 เรื่องสิทธิผู้สูงอายุ (The Rights of Older Persons)

ผู้แทนจากสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของประเทศสมาชิกได้แจ้งให้ที่ประชุมทราบ
เกี่ยวกับการดำเนินการในเรื่องสิทธิของผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นเรื่องสืบเนื่องมาจากการประชุมประจำปี
ของ SEANF ครั้งที่ 13 ที่ประเทศเมียนมา ซึ่งที่ประชุมได้รับรองแถลงการณ์เรื่องสิทธิผู้สูงอายุ
ดังนี้

- 1) เมียนมา – รัฐบาลเมียนมาได้ดำเนินการดูแลผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง อาทิ การสร้างบ้านพัก
ให้กับผู้สูงอายุ และในเดือนธันวาคม 2560 นี้ คาดว่าจะมีการนำเสนอร่างกฎหมายเกี่ยวกับผู้สูงอายุต่อรัฐสภา
เพื่อพิจารณา

2) ทิมอร์ เลสเต้ – ในระดับชาติ รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับบทบาทของผู้สูงอายุ โดยล่าสุด รัฐบาลได้เพิ่มค่าครองชีพให้กับผู้สูงอายุ ในส่วนของสถาบันสิทธิฯ ขณะนี้กำลังหาแนวทางที่จะเข้าร่วมเป็นสมาชิกภายใต้กรอบความร่วมมือต่างๆ ในระดับนานาชาติเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของผู้สูงอายุ

3) ฟิลิปินส์ – ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของฟิลิปปินส์เป็นผู้รับผิดชอบงานด้านสิทธิของผู้สูงอายุ และขณะนี้กำลังศึกษาในเรื่องการส่งเสริมสิทธิและการพัฒนาผู้สูงอายุ โดยได้รับความร่วมมือจากหลายภาคส่วน นอกจากนี้ ยังได้แจ้งที่ประชุมว่า หาก CHRP มีความคืบหน้าที่สำคัญจากการดำเนินการ บทบาทในเวทีระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องของ CHRP จะแจ้งให้สมาชิก SEANF ทราบต่อไป

4) ไทย – ผู้แทนสำนักงาน กสม. ได้แจ้งให้ที่ประชุมทราบความคืบหน้าเกี่ยวกับการดำเนินการของรัฐบาลในเรื่องผู้สูงอายุว่า ประเทศไทยกำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ซึ่งรัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับเรื่องดังกล่าว โดยได้กำหนดให้เป็นประเด็นสำคัญภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 และกรอบการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี นอกจากนี้ นายกรัฐมนตรีได้มอบหมายให้กระทรวงที่เกี่ยวข้องดูแลในเรื่องผู้สูงอายุโดยเฉพาะ เช่น การจ้างงานและการสร้างรายได้ให้แก่ผู้สูงอายุ เป็นต้น สำหรับ กสม. สืบเนื่องจากการกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่รับผิดชอบในเรื่องดังกล่าวลาออก กสม. จึงได้จัดตั้งคณะกรรมการทางด้านผู้สูงอายุชุดใหม่ ซึ่งเห็นว่าเรื่องนี้มีความสำคัญและจะดำเนินการเพื่อให้มีผลเป็นรูปธรรมต่อไป

2.2 การดำเนินงานของ SEANF ภายหลังการประชุมประจำปีครั้งที่ 13

2.2.1 ผลการฝึกอบรมหลักสูตรการติดตามสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม และ SDGs

ที่ประชุมประจำปีของ SEANF ครั้งที่ 13 เมื่อเดือนกันยายน 2559 ที่ประเทศเมียนมา ได้มอบหมายให้สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของฟิลิปปินส์ในฐานะประธาน SEANF ในปี 2560 ประสานงานกับ Asia Pacific Forum of National Human Rights Institutions (APF) เรื่องการจัดฝึกอบรมเพื่อติดตามการดำเนินงานตาม SDGs และสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ต่อมา APF ร่วมกับ Center for Economic and Social Rights (CESR) และ CHRP ได้ดำเนินการฝึกอบรมออนไลน์ ระหว่างวันที่ 21 พฤศจิกายน - 16 ธันวาคม 2559 และในช่วง Face To Face Workshop ระหว่างวันที่ 23 - 27 มกราคม 2560 ณ กรุงมะนิลา ประเทศฟิลิปปินส์ โดยสมาชิก SEANF ได้ส่งเจ้าหน้าที่เข้ารับการฝึกอบรม โดยที่ประชุม TWG ได้รับทราบความคืบหน้าในการดำเนินการต่อเนื่องจากการฝึกอบรมดังกล่าว ดังนี้

- 1) เมียนมา – สถาบันสิทธิฯ ของเมียนมาได้ส่งเจ้าหน้าที่จำนวน 3 คนเข้ารับการฝึกอบรม และทราบว่า มีผลตอบรับที่ดีจากการฝึกอบรม
- 2) มาเลเซีย – SUHAKAM เคยมีประสบการณ์ในการนำเครื่องมือ OPERA ไปใช้ โดยได้รับความร่วมมือจาก CESR และจากการฝึกอบรมที่ผ่านมา SUHAKAM ได้ส่งเจ้าหน้าที่เข้ารับการฝึกอบรม จำนวน 3 คน โดยได้นำเสนอประสบการณ์การดำเนินการในสิทธิเรื่องนี้ในช่วงการอบรม โดยขณะนี้ กำลังพิจารณาที่จะดำเนินกิจกรรมในประเด็นนี้ในปีถัดไป
- 3) อินโดนีเซีย – Komnas HAM ได้ลงนามในบันทึกข้อตกลง (MOU) กับองค์การยูเนสโก

เพื่อดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ SDGs มีระยะเวลา 2 ปี เพื่อจัดทำฐานข้อมูลทางเว็บไซต์ เพื่อเผยแพร่ในเรื่องการพัฒนาที่ยั่งยืนกับสิทธิมนุษยชน (SDGs and Human Rights) นอกจากนี้ Komnas HAM ยังได้ดำเนินการร่วมกับหน่วยงานด้านการจัดทำแผนพัฒนาแห่งชาติ เพื่อจัดทำรายงานความคืบหน้าในการดำเนินการในเรื่องดังกล่าวด้วย สำหรับการจัดทำฐานข้อมูลเผยแพร่บนเว็บไซต์ ประธานในที่ประชุมแจ้งว่า หากมีความคืบหน้าว่าเว็บไซต์เสร็จสมบูรณ์แล้ว ก็ขอให้ Komnas HAM แจ้งให้สมาชิกทราบด้วยเพื่อใช้ประโยชน์ร่วมกันต่อไป

4) ไทย – ผู้แทนสำนักงาน กสม. ได้แจ้งให้ที่ประชุมทราบว่า กสม. ได้ส่งเจ้าหน้าที่เข้ารับการฝึกอบรมจำนวน 3 คน โดยหลังจากที่ได้รับการฝึกอบรมแล้ว เจ้าหน้าที่ทั้ง 3 คนได้มีการนำเสนอรายงานต่อเลขาธิการ กสม. รวมทั้งได้มีการจัดประชุมกลุ่มย่อยเพื่อเผยแพร่ความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมให้กับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในคณะกรรมการด้านสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (ESCR) และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องรวมทั้ง กสม. ที่รับผิดชอบงานด้าน ESCR ทราบ อย่างไรก็ตาม ผอ.สรป.ได้ตั้งข้อสังเกตว่า เครื่องมือ OPERA ค่อนข้างมีความซับซ้อนในการใช้งาน ซึ่งผู้เข้าร่วมการอบรมไม่อาจเข้าใจได้ทั้งหมดภายในระยะเวลาอันสั้น ควรจะมีการจัดอบรมในลักษณะต่อเนื่องขึ้นอีก ทั้งนี้ กสม. มีแผนที่จะจัดทำคู่มือในการตรวจสอบด้านสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (ESCR) เพื่อพัฒนาการดำเนินงานของ กสม. ในประเด็น ESCR โดยนำเครื่องมือ OPERA มาใช้เป็นรูปแบบ (model) เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการทำงาน ทั้งนี้ ที่ประชุมเห็นด้วยกับข้อสังเกตของ ผอ.สรป.ว่าเป็นประเด็นที่มีความสำคัญ โดยสถาบันสิทธิฯ ของฟิลิปปินส์จะประสานกับ APF เพื่อให้มีการจัดการฝึกอบรมเพิ่มเติมอีกครั้ง เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

2.2.2 ระเบียบวาระว่าด้วยการจัดตั้งสำนักงานเลขานุการถาวรของ SEANF

1) ผู้แทน Komnas HAM ได้นำเสนอความคืบหน้าในเรื่องการจัดตั้งสำนักงานเลขานุการถาวรของ SEANF ว่า Komnas HAM จะนำเสนอเอกสารวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการจดทะเบียนจัดตั้งสำนักงานฯ ต่อสำนักงานประธานาธิบดีอินโดนีเซียเพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมายของอินโดนีเซียต่อไป และเมื่อเอกสารวิชาการดังกล่าวเสร็จเรียบร้อยแล้ว จะแจ้งให้สมาชิก SEANF ทราบด้วย อย่างไรก็ตาม การจะเปิดสำนักงานฯ อย่างเป็นทางการเมื่อใดนั้น ขึ้นอยู่กับกระบวนการผ่านความเห็นชอบของประธานาธิบดี ซึ่ง Komnas HAM คาดว่าในปลายปี 2560 น่าจะจัดตั้งสำนักงานฯ ได้สำเร็จ

2) ที่ประชุมได้ร่วมกันแก้ไขรูปแบบและสาระสำคัญของร่าง Rules of Procedure (ROP) ของ SEANF เพื่อรองรับการจัดตั้งสำนักงานเลขานุการถาวร และจะทบทวนแก้ไขอีกครั้งในการประชุมระดับเจ้าหน้าที่ (TWG) ครั้งที่ 2 เพื่อเสนอให้ที่ประชุมประจำปีครั้งที่ 14 รับรองอย่างเป็นทางการต่อไป

3) ประธานแจ้งให้สมาชิกส่งรายละเอียดของข้อมูลที่เป็นปัจจุบันให้เจ้าหน้าที่สถาบันสิทธิฯ ของฟิลิปปินส์ เพื่อรวบรวมนำเข้าเป็นฐานข้อมูลบนหน้าเว็บไซต์ของ SEANF และ SEANF Facebook ให้กลับมาใช้งานได้อย่างเป็นปัจจุบัน โดย Komnas HAM จะทำหน้าที่ในการปรับปรุงซ่อมแซมระบบดังกล่าวต่อไป

2.3 ระเบียบวาระว่าด้วยแผนยุทธศาสตร์ของ SEANF (พ.ศ.2560 – 2564)

1) ที่ประชุมรับทราบความคืบหน้าในการดำเนินงานของแต่ละประเทศ ที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ของ SEANF ฉบับใหม่ ดังนี้

1.1) Komnas HAM แจ้งที่ประชุมว่าตน ได้จัดทำร่างแผนปฏิบัติการที่กำหนดกิจกรรมต่างๆ ที่สถาบันสมาชิกอาจทำร่วมกันภายใต้แผนยุทธศาสตร์ที่เพิ่งได้รับการรับรองไปและได้นำเสนอร่างแผนปฏิบัติการดังกล่าวต่อที่ประชุมพิจารณาแยกตามประเด็นยุทธศาสตร์ ดังนี้

(1) การเคลื่อนย้ายของประชากร ซึ่งรวมถึงแรงงานย้ายถิ่นฐาน การค้ามนุษย์ ผู้อพยพและผู้แสวงหาที่พักพิง

กิจกรรม

- การเร่งรัดให้ประเทศสมาชิกให้สัตยาบันต่ออนุสัญญาอาเซียนว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและเด็ก

- การศึกษาความสอดคล้องระหว่างกฎหมายภายในกับอนุสัญญาอาเซียนว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและเด็ก

(2) ธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน

กิจกรรม

- การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการจัดทำแผนปฏิบัติการแห่งชาติว่าด้วยธุรกิจและสิทธิมนุษยชน

- การเจรจาระหว่างสถาบันสิทธิกับบริษัทธุรกิจ

(3) สิ่งแวดล้อมกับสิทธิมนุษยชน ซึ่งรวมถึงความยุติธรรมที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (climate justice) และสิทธิในด้านสุขภาพ

กิจกรรม

- การแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานด้านสิ่งแวดล้อมและสิทธิมนุษยชน

(4) การก่อการร้ายและการใช้ความรุนแรงสุดขีด (extremism): การต่อต้านการก่อการร้ายในมิติสิทธิมนุษยชน

กิจกรรม

- การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านการต่อต้านการก่อการร้าย

(5) สิทธิของกลุ่มบุคคลเปราะบาง (ผู้พิการ ชนกลุ่มน้อย สตรี เด็ก และชนพื้นเมือง)

กิจกรรม

- การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านการศึกษาที่เน้นการมีส่วนร่วม (Inclusive Education) จากทุกประเทศ

(6) เป้าหมายว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ซึ่งรวมถึงสิทธิเรื่องน้ำ

กิจกรรม

- การเสริมสร้างศักยภาพของสถาบันสิทธิในการดำเนินการเกี่ยวกับ SDGs

- การพัฒนาตัวชี้วัดเกี่ยวกับ SDGs

ในการนี้ ผู้แทนสำนักงาน กสม. ได้ขอบคุณ Komnas HAM ที่จัดทำร่างแผนปฏิบัติการ และเห็นว่าแต่ละประเทศควรนำกลับไปพิจารณาและนำมาหารือเพิ่มเติมอีกในการประชุม TWG ครั้งต่อไป

ทั้งนี้ Komnas HAM จะดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และจะส่งให้สมาชิก SEANF ร่วมกันพิจารณาและมีข้อเสนอแนะเพื่อให้ที่ประชุมประจำปีครั้งที่ 14 รับรองกิจกรรมตามแผนยุทธศาสตร์ต่อไป

1.2) Komnas HAM ได้กล่าวชี้แจงความคืบหน้าประเด็นอื่นๆเพิ่มเติม ดังนี้

(1) ในวันที่ 5 มิถุนายน 2560 Komnas HAM จะนำเสนอแผนปฏิบัติการว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน ซึ่ง Komnas HAM เป็นผู้ดำเนินการเพื่อให้รัฐบาลพิจารณา โดยมุ่งเน้นสาระสำคัญ 3 ประการ คือ เรื่องผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม แรงงาน และชุมชนท้องถิ่นรวมไปถึงชนพื้นเมืองของอินโดนีเซียจากการดำเนินกิจการของภาคธุรกิจ

(2) Komnas HAM ได้เจรจากับหน่วยงานรัฐบาลที่เกี่ยวข้อง เพื่อสื่อสารให้ภาครัฐตระหนักถึงความสำคัญในประเด็นเรื่องธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน ซึ่งได้รับผลตอบแทนที่ดี กรณีของประเทศอินโดนีเซียมีตัวอย่างของภาคเอกชนที่ดำเนินการโดยไม่เคารพสิทธิมนุษยชน ได้แก่ บริษัทผู้ผลิตปาล์มน้ำมัน ซึ่งมีฐานการผลิตที่อินโดนีเซียแต่ผู้บริโภคส่วนใหญ่อยู่ในทวีปยุโรป ซึ่งบริษัทเหล่านี้จะต้องมีปรับเปลี่ยนนโยบายของตนให้หันมาเคารพสิทธิมนุษยชนด้วย เช่นเดียวกับปัญหาเรื่องการทำเหมืองที่เขตป่าปิวของอินโดนีเซีย ที่บริษัทสัญชาติอเมริกันเข้ามาทำธุรกิจ และส่งผลกระทบต่อชุมชนเป็นอย่างมาก รัฐบาลจึงไม่ต้องการที่จะให้มีการดำเนินธุรกิจประเภทนี้เพิ่มอีก Komnas HAM ได้ช่วยเหลือหน่วยงานภาครัฐในเรื่องนี้โดยจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายไปยังรัฐบาล

(3) Komnas HAM ร่วมกับสถาบัน Raoul Wallenberg – RWI จะจัดการประชุมระดับสูงว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน ในมิติข้ามชาติ (Extra – territorial Obligations) ราวเดือนกรกฎาคมหรือสิงหาคม 2560 ที่เมืองดิลี ประเทศติมอร์ เลสเต

1.3) ผู้แทนสำนักงาน กสม. ได้แจ้งความคืบหน้าในการดำเนินการของ กสม. ให้ที่ประชุมทราบ ดังนี้

(1) กสม. ได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ระหว่าง พ.ศ. 2560 - 2565 โดยในปี 2560 มุ่งเน้นการดำเนินงานของ กสม. ใน 3 ประเด็นด้วยกัน คือ (1) ธุรกิจและสิทธิมนุษยชน (2) นักปกป้องสิทธิมนุษยชน และ(3) สิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวกับที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ

(2) กสม. มีแผนจะจัดการสัมมนาวิชาการ เรื่อง “การเผยแพร่และการขับเคลื่อนหลักการชี้แนะเรื่องธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติในประเทศไทย ในวันที่ 31 พฤษภาคม 2560 ณ อาคารสหประชาชาติ กรุงเทพมหานคร โดยนายกรัฐมนตรีของไทยให้เกียรติมาเป็นประธานในพิธีเปิดพร้อมกับกล่าวปาฐกถาในหัวข้อหลักการชี้แนะว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ กับการสร้างความยั่งยืนทางเศรษฐกิจและสังคม พร้อมกับจะเชิญประธานและสมาชิกคณะทำงานว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติมากล่าวปาฐกถาด้วย

(3) นอกจากนี้ สำนักงาน กสม. กำลังจัดทำเอกสารวิจัยเรื่อง National Baseline Study เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการจัดทำแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน ซึ่งกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรมเป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำ

(4) คณะผู้แทนรัฐบาลเวียดนามได้มาศึกษาดูงาน ณ สำนักงาน กสม. เพื่อร่วมหารือกับผู้บริหารของสำนักงานฯ เกี่ยวกับประสบการณ์ของไทยในการจัดตั้งสำนักงานฯ เพื่อนำข้อมูลที่ได้รับไปประกอบการพิจารณาจัดตั้งสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในประเทศเวียดนาม ซึ่งเป็นไปตามแผนยุทธศาสตร์ของ SEANF ในการผลักดันให้ประเทศอื่นๆ ในภูมิภาคจัดตั้งสถาบันสิทธิมนุษยชนเพิ่มขึ้น

อนึ่ง ประธานที่ประชุมเห็นว่าการแลกเปลี่ยนข้อมูลการดำเนินงานของสถาบันสมาชิกในประเด็นที่เกี่ยวกับแผนยุทธศาสตร์เป็นประโยชน์และเห็นควรให้มีการหารือในลักษณะนี้ในการประชุมครั้งต่อไปในเรื่องนี้ ผู้แทนสำนักงาน กสม. ได้เสนอว่าอาจกำหนดให้การดำเนินงานของสถาบันสมาชิกที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ของ SEANF เป็นวาระการประชุมประจำของการประชุมระดับเจ้าหน้าที่ของ SEANF ซึ่งที่ประชุมเห็นด้วย

2.4. ระเบียบวาระว่าด้วย SEANF และความสัมพันธ์กับ AICHR และกลไกสิทธิมนุษยชนของอาเซียน

1) ผู้แทนสำนักงาน กสม. กล่าวว่า ความสัมพันธ์ระหว่าง กสม. กับผู้แทนไทยใน AICHR ได้ดำเนินไปด้วยดี โดยผู้แทน กสม. และสำนักงานฯ ได้เข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่ AICHR จัดขึ้น อาทิ การประชุมระดับภูมิภาคว่าด้วย CSR กับสิทธิมนุษยชน เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2559 ที่สิงคโปร์ และการหารือเพื่อเป็นเจ้าภาพร่วมกันในการจัดสัมมนาระดับชาติว่าด้วยการขับเคลื่อนหลักการชี้แนะฯ ในประเทศไทย ในวันที่ 31 พฤษภาคม 2560 ที่กรุงเทพฯ

2) Komnass HAM และ SUHAKAM แจ้งว่า ประเทศของตนยังไม่ได้ให้สัตยาบันอนุสัญญาอาเซียนว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและเด็ก แต่จะพยายามผลักดันให้รัฐบาลดำเนินการให้สัตยาบันอนุสัญญาดังกล่าวโดยเร็ว

3) ที่ผู้ประชุมเห็นพ้องกันว่าจะร่วมกันผลักดันและสนับสนุนให้สถาบันสิทธิฯ ของติมอร์ เลสเต้ ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่จัดโดย AICHR ตามที่ผู้แทน AICHR ของอินโดนีเซียได้เคยสัญญาไว้

4) นอกจากนี้ ยังเห็นควรให้มีการส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่าง SEANF และ AICHR ในลักษณะ SEANF and AICHR Dialogue เพื่อพัฒนาการทำงานร่วมกันระหว่างสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติกับ AICHR

2.5 การนำเสนอหัวข้อในการประชุมระดับเจ้าหน้าที่ (TWG) ครั้งที่ 2/2560 และการประชุมประจำปี (Annual Meeting) ครั้งที่ 14

ผู้แทนสำนักงาน กสม. ให้ความเห็นว่า โดยที่หัวข้อหลักของการประชุม TWG ในครั้งนี้คือ Migration and Human Rights ดังนั้น เพื่อให้มีความต่อเนื่องและสอดคล้องกับกระบวนการ Global Compact on Migration ที่จะรับรองเอกสารสุดท้ายในช่วงเดือนกันยายน 2561 จึงได้เสนอให้ประเด็นดังกล่าวเป็นหัวข้อของการประชุม TWG ครั้งที่ 2 และการประชุมประจำปีครั้งที่ 14 เพื่อให้ที่ประชุมสามารถมีข้อเสนอแนะหรือแถลงการณ์จากที่ประชุมเพื่อให้เป็นท่าทีร่วมของ SEANF ในเรื่องนี้ ที่ประชุมเห็นชอบกับข้อเสนอดังกล่าว พร้อมกับกำหนดวันเวลาในการประชุม โดยการประชุม TWG ครั้งที่ 2 จะจัดระหว่างวันที่

7 – 8 กันยายน 2560 ณ เมืองเซบู ประเทศฟิลิปปินส์ และการประชุมประจำปีครั้งที่ 14 ของ SEANF จะจัดระหว่างวันที่ 8 – 10 พฤศจิกายน 2560 ณ กรุงมะนิลา ประเทศฟิลิปปินส์

2.6 ระเบียบวาระเรื่องอื่นๆ

ข้อร้องเรียนเรื่องภาวะอากาศเปลี่ยนแปลง (Climate Change)

สืบเนื่องจากเมื่อปี 2559 Global Climate Risk Index (GCRI) ได้จัดอันดับให้ประเทศฟิลิปปินส์เป็นประเทศที่ติดอันดับหนึ่งในสิบของประเทศที่ได้รับผลกระทบจากภาวะอากาศเปลี่ยนแปลง (Climate Change) ที่สูงที่สุดในโลก เกี่ยวกับกรณีปัญหานี้ CHRP ได้รับเรื่องร้องเรียนจากผู้ร้องจำนวนมากทั้งจากภาคประชาสังคมและจากประชาชน กรณีที่บริษัทขนาดใหญ่จำนวน 48 บริษัท หรือที่ผู้ร้องเรียกโดยรวมในนามว่า “Carbon Majors” ได้ดำเนินกิจกรรมที่ส่งผลกระทบต่อสภาพภูมิอากาศของโลก ในการนี้ CHRP จึงได้ดำเนินการศึกษาปัญหาโดยการจัดทำ National Inquiry on Climate Justice ที่ยึดหลักตามแนวทางสิทธิมนุษยชน พร้อมกับพบว่าเกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนในหลายด้านแก่ผู้ร้อง เช่น สิทธิด้านสุขภาพ สิทธิในชีวิตและความเป็นอยู่ รวมทั้งผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นเป็นวงกว้าง เช่น การเกิดภาวะก๊าซเรือนกระจก และภาวะน้ำทะเลเป็นกรด (Ocean Acidification) ทำให้สัตว์น้ำเจริญเติบโตได้ยาก CHRP เล็งเห็นว่าปัญหาสภาวะอากาศเปลี่ยนแปลงเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทั่วโลก ดังนั้น ผู้มีส่วนได้เสียทุกภาคส่วนควรต้องร่วมกันส่งเสริมให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนที่เกิดจากสภาวะดังกล่าว

วันที่ 28 เมษายน 2560

2.7 การโยกย้ายถิ่นฐานกับสิทธิมนุษยชน (Migration and Human Rights)

ผู้แทนสถาบันสิทธิฯของฟิลิปปินส์กล่าวชี้แจงความเป็นมาจากการที่สถาบันสิทธิฯ ฟิลิปปินส์ได้รับเลือกให้เป็นผู้แทนของ GANHRI ให้เข้าร่วมในกระบวนการ Global Compact on Migration ซึ่งเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนรวมทั้งสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้นำเสนอข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดทำเอกสารสุดท้ายที่จะมีการรับรองในเดือนกันยายน 2561 ในช่วงการประชุมระดับสูงของสมัชชาสหประชาชาติที่นครนิวยอร์ก ในการนี้ CHRP จึงได้เลือกประเด็น Migration and Human Rights เป็นหัวข้อหลักของที่ประชุม TWG เพื่อจะได้รับฟังประสบการณ์การดำเนินงานของสมาชิก SEANF อื่นๆ ในเรื่องดังกล่าว ดังนี้

1) ผู้แทน Komnas HAM ได้นำเสนอการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับปัญหาผู้อพยพและผู้แสวงหาที่พักพิงในประเทศอินโดนีเซียว่า อินโดนีเซียมีผู้อพยพมาจากหลายประเทศ สาเหตุเนื่องมาจากการเมืองและเศรษฐกิจ โดยอินโดนีเซียถือเป็นประเทศทางผ่าน (transit) เพื่อเดินทางต่อไปยังออสเตรเลีย ผลกระทบที่เกิดขึ้นทางด้านเศรษฐกิจและสังคมอินโดนีเซียคือปัญหาอาชญากรรม อาชญากรข้ามชาติ ยาเสพติด การก่อการร้าย ปัญหาความขัดแย้งระหว่างผู้อพยพด้วยกันเองและกับคนในท้องถิ่น นอกจากนี้ยังสิ้นเปลืองงบประมาณของรัฐในการดูแล จากกรณีปัญหาดังกล่าว Komnas HAM ได้ประสานกับ IOM และ UNHCR เรื่องการผลักดัน หรือการส่งตัวไปยังประเทศที่สาม พร้อมทั้งได้มีการตรวจสอบ ศึกษาวิจัย ลงพื้นที่ ในสถานที่

พักพิงชั่วคราวในหลายพื้นที่ของประเทศ โดยพบว่าประสบปัญหาการขาดแคลนเจ้าหน้าที่ในการดูแล ความเป็นอยู่ของเด็กและผู้หญิง ซึ่งมีสภาพความเป็นอยู่เหมือนนักโทษ นอกจากนี้ ผู้อพยพเหล่านี้ยังขาดความรู้ ความเข้าใจในระบบสังคมของอินโดนีเซีย ขณะนี้ Komnas HAM ได้จัดทำบันทึกความเข้าใจกับ UNHCR เรื่องการให้ความคุ้มครองบุคคลเหล่านี้ แต่ยังคงติดปัญหาที่ประเทศอินโดนีเซียยังไม่มีกฎหมายภายในรองรับ โดย Komnas HAM ได้วางแผนที่จะจัดทำข้อเสนอแนะให้รัฐบาลให้สัตยาบันสนธิสัญญาระหว่างประเทศว่า ด้วยผู้ลี้ภัย เพื่อให้รัฐบาลเข้าใจและตระหนักถึงมาตรฐานสากลในเรื่องดังกล่าว

2) ผู้แทน SUHAKAM นำเสนอเรื่องเด็กในสถานที่กักของสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง และเรื่องแรงงาน โดยปีนี้ SUHAKAM กำหนดจะจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความตระหนักเกี่ยวกับปัญหาการค้ามนุษย์ โดยให้ประชาชนทราบบทบาทของตนเองว่าจะสามารถช่วยแก้ไขปัญหานี้ได้อย่างไร ในส่วนของมาตรการทางกฎหมาย มาเลเซียมีกฎหมายต่อต้านการค้ามนุษย์และมีหน่วยงานของภาครัฐที่ดูแลเรื่องนี้ โดยเมื่อปี 2559 ได้มีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายดังกล่าว คือการอนุญาตให้ผู้เสียหายสามารถเคลื่อนไหวหรือเดินทางได้โดยอิสระมากขึ้น แต่ยังไม่ได้รับอนุญาตให้ทำงานได้ การดำเนินการสำคัญที่ผ่านมา ปี 2559 รัฐบาลได้มีการจัดตั้งคณะทำงานร่วมระหว่างหน่วยงานภาครัฐในระดับกระทรวง เพื่อแก้ไขปัญหาโดยจัดให้มีที่พักชั่วคราว การจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานควบคู่ไปกับการปฏิบัติตามกฎหมาย ขณะนี้ SUHAKAM กำลังติดตามการดำเนินงานในเรื่องนี้อยู่ นอกจากนี้ รัฐบาลได้แก้ไขปัญหาเรื่องแรงงานผิดกฎหมายและริเริ่มในเรื่องการจ้างงานใหม่ (Re-hiring program) เพื่อสนับสนุนแรงงานต่างชาติที่ถูกกฎหมาย และลดจำนวนแรงงานที่ผิดกฎหมายอันส่งผลกระทบต่อปัญหาทางด้านสังคมในประเทศ

3) ผู้แทนสำนักงาน กสม. ได้แจ้งให้ที่ประชุมทราบเกี่ยวกับ สถานการณ์การค้ามนุษย์ในประเทศไทย โดยมีสาระสำคัญว่า ในปี 2559 ไทยได้ประกาศนโยบาย Zero Tolerance Against Human Trafficking เน้นให้ผู้เสียหายเป็นศูนย์กลางในการแก้ปัญหา (Victim – centered approach) ทั้งนี้ รัฐบาลได้ประกาศให้ปัญหาการค้ามนุษย์เป็นวาระแห่งชาติมาแล้วตั้งแต่ปี 2557 การดำเนินการที่สำคัญของรัฐบาลได้แก่ การเพิ่มงบประมาณเพื่อใช้ในการแก้ปัญหาการค้ามนุษย์อย่างต่อเนื่อง มีการจัดตั้งอัยการคดีพิเศษ แผนกคดีค้ามนุษย์ เพื่อรองรับการแก้ปัญหาการค้ามนุษย์โดยตรง มีการแก้ไขกฎหมายป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ โดยมีสาระสำคัญ เช่น การอนุญาตให้พยานในคดีค้ามนุษย์สามารถทำงานในประเทศไทยต่อได้อีก 2 ปี เป็นต้น มีการกระชับความร่วมมือกับภาคส่วนต่างๆ ในการส่งเสริมระบบการตรวจสอบให้สอดคล้องกับมาตรฐานระหว่างประเทศ มีการแก้ไขระเบียบที่เกี่ยวข้อง เช่น การไม่จ้างแรงงานแก่เด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี ในธุรกิจประมง การนำเข้าแรงงานที่ถูกกฎหมาย และการกำหนดให้การจ้างงานของนายจ้างต้องยึดหลักสิทธิมนุษยชน เป็นต้น

นอกจากนี้ ยังแจ้งให้ที่ประชุมรับทราบมติของคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 7 ธันวาคม 2559 เรื่องการกำหนดฐานะและเงื่อนไขการอยู่ในราชอาณาจักรของผู้เกิดในราชอาณาจักรซึ่งไม่ได้สัญชาติไทยและมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 10 มกราคม 2560 เรื่องหลักการให้มีระบบคัดกรองคนเข้าเมืองผิดกฎหมาย

ผู้แทนสำนักงาน กสม. ยังได้แจ้งให้ที่ประชุมทราบเพิ่มเติมถึงการดำเนินการของ กสม. ที่เกี่ยวกับการคุ้มครองได้แก่ ผลการตรวจสอบเรื่องร้องเรียนของ กสม.กรณีแรงงานต่างด้าวสัญชาติเมียนมา ฟ้องบริษัทฟาร์มไก่เรื่อง การยึดหนังสือเดินทางที่อาจจะเกี่ยวข้องกับกระบวนการคุ้มครอง ซึ่งผลการตรวจสอบไม่ปรากฏว่ามีความเกี่ยวข้องกับการคุ้มครองแต่อย่างใด

4) ติมอร์ เลสเต้ - รัฐบาลได้ทำ MOU กับรัฐบาลเกาหลีใต้และออสเตรเลียในการส่งคนตีมอร์ เลสเต้เข้าไปทำงานในประเทศดังกล่าว ส่วนแรงงานต่างชาติที่เข้ามาในตีมอร์ เลสเต้ ก็พบว่ามีการใช้วีซ่านักท่องเที่ยวเข้ามาลักลอบทำงานในตีมอร์ เลสเต้ ซึ่งผิดกฎหมาย นอกจากนี้ ยังมีความร่วมมือกับประเทศอินโดนีเซียในการแก้ไขปัญหาการคุ้มครอง เช่น จัดให้มีการตรวจสอบรถที่ผ่านเข้า – ออกตามแนวชายแดน มีความร่วมมือกับ Komnas Ham ภายใต้โครงการช่วยเหลือเด็กที่ถูกพรากจากครอบครัวในช่วงสงครามกลางเมืองให้กลับคืนสู่ถิ่นเดิม

5) เมียนมา - วัตถุประสงค์หลักที่ชาวเมียนมามักไปใช้แรงงานในต่างประเทศ เนื่องมาจากเงื่อนไขทางสังคม เพื่อให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีการศึกษาน้อย ชาวเมียนมาเข้าไปใช้แรงงานในประเทศต่างๆ ในภูมิภาคอาเซียนจำนวนมาก เช่น มาเลเซีย สิงคโปร์ ไทย รวมถึงจีน และญี่ปุ่นด้วย และบางคนเข้าไปทำงานในสถานะแรงงานที่ผิดกฎหมาย และทำให้เกิดปัญหาตามมา ผู้แทนสถาบันสิทธิของเมียนมา ได้ยกตัวอย่างกรณีที่แรงงานชาวเมียนมา 2 คน ถูกจับกุมในข้อหาฆาตกรรมชาวอังกฤษ 2 คนที่เกาะเต่า จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยแจ้งว่าเมื่อเดือนพฤศจิกายน 2558 MNHRC ได้ส่งหนังสือถึงสำนักงาน กสม. เพื่อขอให้ช่วยคุ้มครองแรงงานทั้ง 2 คนจากการถูกละเมิด ซึ่งในกรณีนี้ ผู้แทนสำนักงาน กสม. ได้แจ้งเพิ่มเติมในที่ประชุมว่า สิ่งที่ กสม.ดำเนินการภายหลังจากที่ได้รับหนังสือจาก MNHRC คือการดำเนินการเพื่อให้แน่ใจว่าแรงงานชาวเมียนมาทั้ง 2 คน ได้รับการพิจารณาอย่างเป็นธรรม ซึ่งเป็นสิทธิตามข้อ 14 ของกติกา ICCPR ที่ไทยเป็นภาคีและมีพันธกรณีที่ต้องปฏิบัติตาม ส่วนเรื่องการตัดสินคดีเป็นเขตอำนาจของศาลยุติธรรม ซึ่ง กสม. มีอำนาจล่วงได้

2.8 การบรรยายจากหน่วยงานต่างๆของฟิลิปปินส์ในประเด็นเรื่องแรงงานข้ามชาติ (Migration Workers)

2.8.1 ผู้แทนภาคประชาสังคม

1) Center for Migrant Advocacy (CMA) เป็นศูนย์ที่ช่วยเหลือแรงงานชาวฟิลิปปินส์ที่ตกเป็นเหยื่อการละเมิดสิทธิ มีการให้ความช่วยเหลือด้านกฎหมาย และสวัสดิการที่จำเป็น นอกจากนี้ มีบทบาทในการส่งเสริมและสนับสนุนสิทธิของแรงงานทั้งในเชิงนโยบาย และการประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งในและต่างประเทศ

2) Lawyers Beyond Borders Network (LBB) เป็นเครือข่ายทนายความที่มีทนายความจากประเทศต่างๆ มาร่วมกันปฏิบัติภารกิจในการช่วยเหลือด้านกฎหมายแก่แรงงานข้ามชาติ การช่วยเหลือองค์กรขนาดเล็กอื่นๆ ในการพัฒนาศักยภาพด้านกฎหมาย ส่งเสริมการทำงานเกี่ยวกับประเด็นปัญหาแรงงาน

ข้ามชาติ ตลอดจนแสวงหาโอกาสความร่วมมือกับองค์กรต่างๆ เช่น อาเซียน เป็นต้น ที่ผ่านมามีการประชุมสัมมนาเพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหา และถ่ายทอดให้ความรู้เรื่องกฎหมายเกี่ยวกับแรงงานข้ามชาติทั้งในฟิลิปปินส์ และต่างประเทศ เช่น ไทย มาเลเซีย บังกลาเทศ อินเดีย โอมาน และญี่ปุ่น เป็นต้น โดยล่าสุดได้มีการจัดประชุม 4th Regional Conference of The Lawyers Beyond Borders เมื่อวันที่ 22 – 23 พฤศจิกายน 2559 ที่กรุงเทพฯ

3) Migrant Forum in Asia (MFA) เป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการปกป้องและคุ้มครองสิทธิของแรงงานข้ามชาติ และช่วยเหลือด้านสวัสดิการแก่แรงงานข้ามชาติ ทั้งในระดับภูมิภาคและระหว่างประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างเครือข่ายพันธมิตรที่ทำงานเกี่ยวกับปัญหาของแรงงานข้ามชาติ

2.8.2 ภาครัฐบาล ได้แก่ Philippine Overseas Employment Administration (POEA) ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการจัดหางานให้แก่แรงงานชาวฟิลิปปินส์ที่ทำงานทั้งในและต่างประเทศ เพื่อให้ทำงานอย่างถูกต้องตามกฎหมาย และได้รับความคุ้มครองสวัสดิภาพในการทำงาน เช่น ทำหน้าที่ในการออกใบอนุญาตประกอบอาชีพ การรับเรื่องร้องเรียน การฟ้องคดีต่อหน่วยงานจัดหางานและนายจ้างชาวต่างชาติ การรับรองหรือลงทะเบียนสำหรับบริษัทนายจ้างชาวต่างชาติที่จ้างแรงงานชาวฟิลิปปินส์ การช่วยเหลือแรงงานที่ผิดกฎหมาย ตลอดจนการให้ความรู้ การฝึกอบรมเรื่องการจ้างงานที่ถูกกฎหมายแก่หน่วยงานต่างๆ เป็นต้น

สำนักสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ
มิถุนายน 2560